

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ

РЕКОМЕНДАЦІЇ

АДМІНІСТРАТИВНОЇ КОЛЕГІЇ ПІВНІЧНОГО МІЖОБЛАСНОГО ТЕРИТОРІАЛЬНОГО ВІДДІЛЕННЯ

«21» січня 2021 року

№ 60/3-рк/к

м. Київ

**Органи влади та органи
місцевого самоврядування
(відповідно до списку, що
додається)**

*Про запобігання порушенням
законодавства про захист
економічної конкуренції*

Північне міжобласне територіальне відділення Антимонопольного комітету України (далі – Відділення), з метою виконання завдань, покладених на Відділення Законом України «Про Антимонопольний комітет України», за власною ініціативою проводить в межах м. Києва, Київської, Черкаської, Чернігівської та Житомирської областей дослідження щодо дотримання відповідними державними адміністраціями та органами місцевого самоврядування законодавства про захист економічної конкуренції під час здійснення контролю за ціноутворенням на послуги з перевезення пасажирів автомобільним транспортом.

На адресу Відділення надійшли звернення від мешканців Чернігівської обл. та депутатів сільських рад Черкаської обл., зокрема звернення гр. Посконнової Л.В. від 05.01.2021 б/н (доручення Антимонопольного комітету від 06.01.2021 № 14-01/22-П; вх. Відділення від 11.01.2021 № 60-14/6-П) та депутата Степанівської сільської ради Кулик О.Б. від 05.01.2021 № 4 (вх. Відділення від 05.01.2021 № 60-01/63) (далі – Звернення).

З матеріалів Звернень та відкритих джерел інформації у мережі Інтернет Відділенням встановлено, що перевізники, які надають послуги з перевезення пасажирів на міських та приміських автобусних маршрутах, в односторонньому порядку з 01.01.2021 підвищують вартість проїзду, зокрема:

- м. Черкаси вартість зросла на 2 грн (міський маршрут) та на 5 грн (приміський маршрут);

- Чернігівська обл. на деяких приміських маршрутах вартість зросла на 4 - 7 грн.

Підставами для підвищення вартості послуг з перевезення пасажирів на міських та приміських автобусних маршрутах, зокрема є збільшення розміру мінімальної заробітної плати, зростання податків, вартості паливно-мастильних матеріалів, запчастин тощо.

Основні засади діяльності автомобільного транспорту визначені в Законі України «Про автомобільний транспорт».

Відповідно до статті 5 Закону України «Про автомобільний транспорт» державне регулювання та контроль у сфері автомобільного транспорту реалізується шляхом проведення центральними та місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, зокрема тарифної політики на автомобільному транспорті.

Згідно зі статтею 28 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» до відання виконавчих органів сільських, селищних, міських рад належать повноваження

щодо встановлення в порядку і межах, визначених законодавством, зокрема, тарифів на транспортні послуги.

При цьому, відповідно до статті 6 Закону України «Про автомобільний транспорт» органи місцевого самоврядування формують мережу міських автобусних маршрутів загального користування і здійснюють у межах своїх повноважень контроль за дотриманням законодавства у сфері автомобільного транспорту на відповідній території, запроваджують автоматизовану систему обліку оплати проїзду та встановлюють порядок її функціонування, а також види, форми носіїв, порядок обігу та реєстрації проїзних документів; визначають особу, уповноважену здійснювати справляння плати за транспортні послуги в разі запровадження автоматизованої системи обліку оплати проїзду.

Статтею 7 Закону України «Про автомобільний транспорт», передбачено, що забезпечення організації пасажирських перевезень на міських автобусних маршрутах загального користування покладається **на виконавчий орган сільської, селищної, міської ради відповідного населеного пункту.**

Відповідно до статті 35 Закону України «Про автомобільний транспорт» послуги з перевезення пасажирів автобусами можуть надаватися за видами режимів організації перевезень: регулярні, регулярні спеціальні, нерегулярні.

Перевезення пасажирів автобусами в режимі регулярних пасажирських перевезень здійснюють автомобільні перевізники на автобусних маршрутах загального користування **на договірних умовах із органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування.**

Абзацом першим статті 42 Закону України «Про автомобільний транспорт» передбачено, що **договір про організацію перевезення пасажирів на автобусному маршруті** загального користування міському, приміському та міжміському, які не виходять за межі території області (внутрішньообласні маршрути), укладається **між органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування та автомобільним перевізником** і вважається укладеним з моменту його підписання сторонами.

Статтею 31 Закону України «Про автомобільний транспорт» передбачено, що у **договорі про організацію перевезень пасажирів на автобусному маршруті загального користування** встановлюються:

–перелік маршрутів загального користування, які буде обслуговувати автомобільний перевізник;

–**умови організації перевезень;**

–показники якості транспортного обслуговування населення;

–термін роботи автомобільного перевізника;

–зобов'язання органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування щодо облаштування маршруту, підтримки проїзної частини автомобільної дороги та під'їзних шляхів у належному стані (тільки для міських автобусних маршрутів);

–розмір компенсації витрат автомобільного перевізника внаслідок перевезення пільгових пасажирів та регулювання тарифів, механізм їх виплати.

У договір можуть бути включені **інші питання за згодою сторін.**

Згідно із абзацом першим статті 43 Закону України «Про автомобільний транспорт» визначення автомобільного перевізника на автобусному маршруті загального користування здійснюється **виключно на конкурсних засадах.**

Відповідно до абзацу першого статті 44 Закону України «Про автомобільний транспорт» передбачено, що організація проведення конкурсу та визначення умов перевезень покладаються на **органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування.**

Порядок проведення конкурсу з перевезення пасажирів на автобусному маршруті загального користування регулюється постановою Кабінету Міністрів України від 03.12.2008 № 1081 **«Про затвердження Порядку проведення конкурсу з**

перевезення пасажирів на автобусному маршруті загального користування» (далі – Порядок).

Цей порядок визначає процедуру підготовки та проведення конкурсу з перевезення пасажирів на міжміському і приміському автобусних маршрутах загального користування, що не виходять за межі області (внутрішньообласний маршрут), автобусному маршруті, що не виходить за межі території району (внутрішньорайонний маршрут), автобусному маршруті, що проходить у межах населеного пункту (міський маршрут), та автобусному маршруті, що проходить у межах об'єднаної територіальної громади (далі - конкурс), а також процедуру визначення автомобільного перевізника для роботи на міжміському і приміському автобусних маршрутах загального користування, що виходять за межі території області (міжобласний маршрут).

Пунктом 10 Порядку встановлено, Організатор перевезень затверджує умови конкурсу, в тому числі обов'язкові, відповідно до [статті 44](#) Закону України «Про автомобільний транспорт». Крім обов'язкових організатор може затверджувати додаткові умови конкурсу (наявність у перевізника GPS-системи, встановленої на транспортних засобах, які пропонуються для роботи на автобусному маршруті, тощо).

Відповідно до пункту 53 Порядку Організатор перевезень на внутрішньообласних, внутрішньорайонних та міських автобусних маршрутах не пізніше десяти робочих днів з дня опублікування свого рішення на офіційному веб-сайті **укладає з переможцем конкурсу договір згідно з обов'язковими та додатковими (за наявності) умовами конкурсу**, додатковими умовами обслуговування маршруту, наданими перевізником-претендентом.

У договорі (дозволі) визначаються умови перевезень на рейсі (рейсах) та/або маршруті (маршрутах) відповідно до визначеного об'єкта конкурсу.

Згідно із підпунктом другим пункту 55 Порядку Організатор зобов'язаний:

2) забезпечити дострокове розірвання договору (анулювання дозволу) з автомобільним перевізником - переможцем конкурсу у разі:

наявності фактів порушення ним умов договору (дозволу). Розірвання договору (анулювання дозволу) відбувається після невиконання надісланого організатором попередження такому перевізникові про недопущення порушення умов договору (дозволу). У такому разі для роботи на внутрішньообласному, внутрішньорайонному та міському автобусному маршрутах призначається автомобільний перевізник, який за результатами конкурсу визнаний таким, що зайняв друге місце, на строк до закінчення строку дії договору (дозволу), який було розірвано (анульовано), а в разі його відмови чи відсутності - призначається до проведення конкурсу інший автомобільний перевізник, транспортні засоби якого відповідають за параметрами, класом, категорією, комфортністю і пасажиромісткістю вимогам, передбаченим для відповідного виду перевезень, один раз на строк не більш як три місяці.

Тобто, однією із суттєвих і невід'ємних умов договору має бути **ціна (вартість проїзду)**, оскільки перевізники під час проведення конкурсу для визначення відповідного перевізника на автобусних маршрутах загального користування мають змагатися між собою, в тому числі за допомогою пропозиції встановлення відповідної вартості послуг перевезення.

У такий спосіб відповідні **органи влади та органи місцевого самоврядування**, які є організаторами пасажирських перевезень на відповідній території, повністю відповідають за організацію належного перевезення пасажирів, визначення на конкурсних умовах перевізників, укладення договорів з такими перевізниками та контролю за дотриманням вказаними перевізниками відповідних умов перевезень і державних соціальних стандартів.

Отже, питання щодо ціноутворення на послуги з перевезення пасажирів автомобільним транспортом, що виконують рейси на територіях відповідних областей, лежить у площині контролю договірних взаємовідносин між автомобільними перевізниками, відповідними обласними, районними державними адміністраціями та органами місцевого самоврядування.

Враховуючи викладене, зазначені питання відносяться до **компетенції відповідних державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування**.

З огляду на те, що станом на 21.01.2021 не всі перевізники, які надають послуги з перевезення пасажирів на міських та міжміських автобусних маршрутах у межах м. Києва, Київської, Черкаської, Чернігівської та Житомирської областей підвищили вартість проїзду, бездіяльність органів влади та органів місцевого самоврядування, яка полягає у нездійсненні належного контролю за підвищенням вартості надання послуг з перевезення пасажирів на міських та приміських автобусних маршрутах, може призвести до ущемлення інтересів тих перевізників, які не змінювали вартість таких послуг, а отже і до спотворення конкуренції на ринку вказаних послуг.

Відповідно до частини першої статті 15 Закону України «Про захист економічної конкуренції» антиконкурентними діями органів влади, органів місцевого самоврядування, органів адміністративно-господарського управління та контролю є прийняття будь-яких актів (рішень, наказів, розпоряджень, постанов тощо), надання письмових чи усних вказівок, укладення угод або будь-які інші дії чи бездіяльність органів влади, органів місцевого самоврядування, органів адміністративно-господарського управління та контролю (колегіального органу чи посадової особи), які призвели або можуть призвести до недопущення, усунення, обмеження чи спотворення конкуренції.

Таким чином, бездіяльність органів влади та органів місцевого самоврядування (відповідно до списку, що додається), яка полягає у нездійсненні належного контролю за діями перевізників під час зміни вартості надання послуг з перевезення пасажирів на міських та приміських автобусних маршрутах, може містити ознаки порушень, передбачених частиною першою статті 15 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді бездіяльності органів влади та органів місцевого самоврядування, яка може призвести до спотворення конкуренції на ринку послуг з перевезення пасажирів на міських та приміських автобусних маршрутах.

Враховуючи викладене, для забезпечення зменшення негативних наслідків, керуючись статтею 14 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», пунктом 3 Положення про територіальне відділення Антимонопольного комітету України, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету України від 23.02.2001 № 32-р та зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 30.03.2001 за № 291/5482 (із змінами та доповненнями), з метою запобігання порушенням законодавства про захист економічної конкуренції адміністративна колегія Північного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України надає обов'язкові для розгляду

РЕКОМЕНДАЦІЇ:

Органам влади та органам місцевого самоврядування (відповідно до списку, що додається) вжити вичерпні заходи щодо здійснення контролю за діями перевізників під час зміни вартості надання послуг з перевезення пасажирів на міських та приміських автобусних маршрутах.

Про результати розгляду рекомендацій повідомити Північне міжобласне територіальне відділення Антимонопольного комітету України **протягом 10 календарних днів** з дня їх отримання, з наданням підтвердних документів.

**Головуючий адміністративної колегії –
голова відділення**

О. Хмельницький